

KÅLGALLMYGGAN

Många växter, både odlade och vilda, tillhörande familjen *Brassicaceae* (korsblommiga växter) kan angripas av kålgallmyggan (*Contarinia nasturtii*). Den räknas inte till de större skadegörarna på oljeväxter och dess skadegörelse är ganska begränsad. Störst skada gör den i huvudkål, men även kålrot (se faktablad 150 T) kan angripas.

Larverna åstadkommer täta knoppsamlingar...

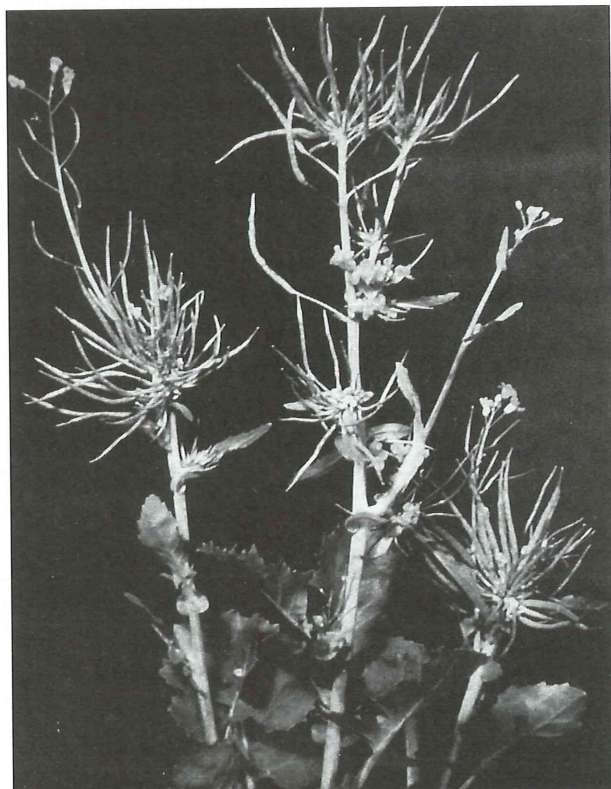
Skadebild

Angrepp förekommer nästan uteslutande i vårsådda oljeväxter, eftersom höstoljväxterna har kommit för långt i sin utveckling för att mer påtagliga skador skall uppstå. Honan lägger sina ägg djupt nere mellan bladen vid skottets tillväxtpunkt. Ägg kan i enstaka fall läggas även i blomknoppar som då sväller upp utan att utveckla blommor. Vanligtvis återfinns emellertid larverna mellan bladen vid basen av en blomställning. Här kan larverna finna den fuktighet som är nödvändig för deras utveckling. Sträckningstillväxten hos blomställningen avstannar och alla blommorna kommer att sitta samlade i en tät, kvastliknande samling. Tillväxtpunkten dödas ofta. Skidor bildas som regel vid dessa angrepp. Angreppen drabbar ofta bara ett litet antal plantor i fältet och skördeförlusterna är försumbara. Starkare angrepp kan bara befaras i mycket sent sådda eller sent utvecklade grödor.

Biologi

Vintern tillbringar kålgallmyggan som larv i en kokong i jorden. Denna ligger ganska grunt, 0–6 cm ned i jorden. Förpuppningen sker på våren. Pupperperioden varar cirka 10–14 dagar. När temperaturen närmar sig 20°C och marken är fuktig söker sig puppan upp till jordytan, där den kläcks.

De vuxna djuren börjar flyga så snart vingarna torkat. Myggan är 2 mm lång och smutsigt gul-ljusbrun i färgen. Den ringa storleken gör att myggan är svår att upptäcka. Parningen sker nära

...som tydligast syns i form av kvastlika skidsamlingar.

kläckningsplatsen. Vuxna kålgallmyggor lever endast kort tid, som längst 3–4 dagar. Honan lägger sina ägg i grupper om 2–50, sammanlagt cirka 100 stycken, djupt nere mellan de unga hjärtbladens skaff. Eftersom kålgallmyggor inte gärna flyger några längre sträckor hamnar äggen från en hona på kålväxter, som står i närheten av varandra.

Äggen är nästan glasklara, 0,25–0,30 mm långa och svagt böjda. Äggen kräver hög luftfuktighet för att utvecklas. Efter 8 dagar kläcks de.

De unga larverna är först vitaktiga och ganska genomskinliga, men blir senare gulaktiga. De är fotlösa och blir 2,5 mm långa. De har rörliga munderlar med vilka de sticker eller rispar hål på växtvävnaden. Tillsammans med sekret från spottkörtlarna suger de i sig den lösgjorda substansen. Varmt väder gynnar en snabb utveckling av larverna.

När larven är fullvuxen (efter 4–10 dagar) faller den till marken och tränger sig ned i jorden. En del larver omvandlas direkt till puppa i en oval kokong, ca 2 mm lång, medan andra förblir kvar som larver och bildar en klotrund larvkokong, där larven ligger hoprullad. Larven kan på detta sätt förbli vilande under en eller flera generationer och den övervintrar i detta stadium en eller ett par vintrar. Bland annat om det är torrt i marken bildar larven denna larvkokong och överger denna samt förpuppar sig i oval kokong först sedan marken åter blivit fuktig.

Kålgallmyggan har minst tre generationer om året, men kan troligen under fuktiga och varma somrar hinna med fem generationer. Den övervintrande generationens myggor kan man vänta som tidigast i slutet av maj, men vanligtvis kommer de fram efter den 10 juni. Den närmast följande generationen kommer fram i juli och ytterligare en generation i augusti.

Åtgärder

Normlt sådda och utvecklade oljeväxtgrödor angrips vanligen inte i en omfattning som medför behov av åtgärder. Djuret har hittills inte bekämpats med kemiska bekämpningsmedel, varken i Sverige eller på kontinenten. En väl genomförd rapsbaggebekämpning bidrar säkerligen till att

döda myggan och dess larver. Om angrepp trots allt skulle förekomma är en god växtföljd med oljeväxter högst vart fjärde år och minst 200 m till de fält där oljeväxter odlades de senaste åren oftast en tillräcklig åtgärd. Även om larverna kan ligga flera år i jorden så flyger honan inte längre sträcka än 100–200 m. Fältstorleken har en viss betydelse, eftersom angreppen som regel är starkast i kanterna.

Litteratur

- Gagné, R. J. 1989. The plant-feeding gall midges of North America. Comstock Publishing Associates, Cornell Univ. Press. Ithaca and London.
- Readshaw, J. L. 1966. The ecology of the swede midge, *Contarinia nasturtii* (Kieff.) (Diptera, Cecidomyiidae). I. Life history and influence of temperature and moisture on development. Bull. ent. Res. 56: 685–700.
- Rygg, T. D. och H. P. Brække. 1980. Swede midge (*Contarinia nasturtii* Kieffer) (Diptera, Cecidomyiidae). Investigations on biology, symptoms of attack and effects on yield. Meld. Norges Landbr. 59: 21.
- Sylvén, E. Personligt meddelande. Naturhistoriska Riksmuseet, Stockholm.
- Säll, C. 1996. Kålgallmyggan. Faktablad om växtskydd-trädgård 150 T. SLU, Inst. för entomologi, Ultuna.

Text

Christer Nilsson
SLU, Inst. för
växtskyddsvetenskap
Box 44, 230 53 Alnarp
Tel: 040-41 50 00
Fax: 040-41 21 66
e-post: Christer.Nilsson@vsv.slu.se

Foto

Karl-Fredrik Berggren

Juli 1996

Faktablad om växtskydd utges inom områdena Jordbruk och Trädgård

Faktabladen kan beställas som årsabonnemang, komplett serie eller enstaka exemplar.

Eftertryck av denna publikation är förbjudet enligt lag. Den som vill mångfaldiga något av innehållet måste först få tillstånd från SLU Inst. för entomologi. Tel 018-67 23 47.

ISSN 0281-8566

© Sveriges lantbruksuniversitet

**Ansvarig
utgivare:**

Maj-Lis Pettersson

Redaktörer:

Jordbruk:
Ulla Ekström, Alnarp
Maj-Lis Pettersson, Uppsala
Trädgård:
Maj-Lis Pettersson

Distribution:

SLU Publikationstjänst
Box 7075, 750 07 Uppsala
Tel. 018-67 11 00
Fax. 018-67 28 54